

REVISTA ORĂŞTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România şi străinătate 4 fl. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un şir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. şi timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât şi pentru insertiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăştie (Szászváros).

Expoziţiile de industria
de casă.

Distinsul profesor dela seminarul archidiecezan din Sibiu, dl **Dr. Danil P. Barcianu**, a publicat în ceşti mai noi numeri doi din urmă a „*Foii Pedagogice*” (dela 1 şi 15 Iulie a. c.), următorul articol după noi foarte însemnat şi vrednic de a fi cunoscut în cercuri cât mai largi la poporul nostru. Pentru aceea ne luăm voe a-l reproduce, în doi numeri, în întregul său. Eată ce întrebări îşi pune autorul privitor la «expoziţiile de industrie de casă» şi ce răspuns le dă:

— *Cum s'au arangiat expoziţiile şi în vederea căror scopuri ar trebui arangiate?* — *Industria de casă în comerţul mare.* — *Modelele acestei industrii în şcoalele de fete.* — *Un album de modele naţionale şi adunarea obiectelor mai frumoase şi mai perfecte în un muzeu.* — *Concentrarea mijloacelor trebuincioase pentru realizarea acestor scopuri.* — *Foloasele.* —

A treia zi de Crăciun a anului trecut s'a deschis în sala de gimnastică a gimnasiului din Brad o expoziţie de lucruri din industria casnică, arangiată de mai multe femei române de acolo, la îndemnul „*Reuniunii femeilor Române din comitatul Hunedoarei*”. Mai înainte se arangiaseră astfel de expoziţii la acelaşi indemn în *Haţeg*, *Hunedoara* şi *Cugir*.

Acum este earăşi vorba de o expoziţie, ce numita reuniune voeşte se arangieze la toamnă din incidentul împlinirii primului deceniu al existenţei sale, ear' «Reuniunea femeilor Române din Sibiu», a adunat şi ea obiecte pentru o mică expoziţie şi, în favorul sporirii fondului seu, voeşte să facă cu aceste obiecte, între cari fără îndoială cele din industria casnică vor ocupa loc de frunte, o loterie pentru timpul, pe când se va întruni şi congresul nostru naţional bisericesc.

Despre toate expoziţiile trecute zia-rele noastre naţionale, ba multe chiar şi din cele străine, au adus raporturi pline de laude pentru buna reuşită, dar' mai ales pline de laude pentru femeile române din popor: preotese, învăţătorese şi ţerance, cari prin dibăcia lor şi prin gustul pus 2 în 2 executarea lucrurilor expuse, au stors admiraţiunea tuturor vizitatorilor.

Cei cari au avut ocasiunea să vadă expoziţiunea românească din anul 1882 din Sibiu, ca să nu ne ducem înderēt până la cea din anul 1862 dela Braşov, apoi expoziţiunea de lucruri femeieşti arangeată mai târziu de «Reuniunea femeilor române din Sibiu», vor da dreptate laudelor de atunci ca şi celor mai recente, pentru-că în adevăr de admirat este gustul şi dibăcia, cu care femeia română din popor, fără unelte şi aparate măiestrite şi complicate, de asemenea fără a fi făcut cursuri pe la cele şcoale de specialitate, ştie să producă ţesături, cusături, chindisături şi albituri, ale căror motive au fost şi ele cu îmbelşugare folosite la regenerarea gustului şi la îmbogăţirea motivelor decorative ale multor produse din industria mare.

Numai cât e pagubă, că rezultatele expoziţiunilor noastre nu sunt mai dăinuitoare şi efectele lor nu sunt mai simţite! Ne dăm noi multă silinţă cu arangierea astortel de expoziţiuni, şi mai multă silinţă 'şi dau femeile, cari fac şi

trimit la expoziţie lucrurile vrednice de admirat, îşi face şi publicul datoria ducându-se să le admire, şi cu toţii ne simţim pe câteva momente plini de mândrie naţională, satisfăcuţi de semnele de vitalitate neperitoare a poporului nostru, — dar' cu atâta de obicei se şi isprăveşte totul. Cel mult, dacă după câţva timp o vibraţiune de reamintire plăcută străbate prin sufletul şi inima unuia sau altuia din vizitatori, care cu vre-o ocaşie se inspiră pentru vre-un toast entusiast la adresa femeii române, pentru hărnicia şi dibăcia ei.

Vre-o urmă de înviurare binefăcătoare asupra progresului în producţiune, vre-o sporire cât de cât a fondului nostru economic-naţional, vre-o influinţă mai vedită asupra direcţiunii lucrului de mână în şcoalele noastre de fete, vr'un impuls mai puternic pentru înaintarea culturală preste tot; dela toate expoziţiunile de până acuma nu am prea putut constata!

Şi lipsind toate aceste, expoziţiunile noastre rămân lucruri de mulţumire sufletească momentană sau mai dăinuitoare, după natura individului, lucruri de mândrie naţională, de distracţie plăcută, poate instructivă chiar, dar' — *lipsite de folosul practic!*

Numai tolosul practic însă dă astortel de expoziţiuni adevărate însemnătate. Şi folosul practic s'ar pute realiza uşor, dacă şi în această lucrare am proceda mai cu sistem, după un plan bine chibzuit şi mai puţin improvizând. De un astfel de plan s'ar ţine d. e., ca lucrurile de industrie casnică, să înţelege cele mai de preţ, să ajungă în comerţul mare, ear' pentru a putea face această trebue să se producă lucruri de acelaşi fel în câtaşimi mai mari, ear' pentru a ajunge la sporul dorit al producţiunii, trebuesc unelte mai perfecţionate şi material brut mai mult şi mai eftin!

S'a înfiinţat de curând în Sibiu o societate «Concordia» cu scop de a trage comerţul mărunt de prin satele române, cătră un centru condus tot de puteri româneşti. Credem, că această societate ar pute face mult bine, îndreptându-şi luarea aminte şi asupra produselor industriei de casă române, în înţelesul de ale concentra la sine, pentru ale arunca apoi în comerţul general.

Ear' reuniunile femeilor ar afla un frumos tereu de activitate îmbărbătând producţiunea şi organisându-o prin aceea, că ar înlesni procurarea de materii prime (brute) mai eftine şi de unelte moderne mai perfecţionate, ar indica ramurile de producţiune mai avantagioase şi ar mijloci concentrarea produselor la firma comercială centrală, care apoi ar avea să îngrijească de desfacerea lor în comerţ.

Un alt liniament al planului ar fi, ca lucrurile cele mai frumoase şi mai perfecte, fie prin modul de executare, fie prin combinaţia de colori, fie prin muştră (desemnul lor), să fie conservate ca modele şi făcute accesibile nu numai publicului românesc, ci şi publicului străin. Firme neguţătoreşti şi industriale şi şcoale de industrie străine, îşi trimit anume artişti desemnatori pe la expozi-

ţiuni, sau prin sate, pentru a face colecţiuni de mustre (modele) desemnate, pe cari le folosesc apoi la compunerea de desemnuri şi de modele nouă pentru produsele lor industriale, sau pentru obiecte de artă, şi între cumpărătorii cu bani scumpi de astfel de modele şi fabricate, ne aflăm destul de des şi noi, ba mai mult, cumpărăm astfel de produse, cari trec de provenienţă străină şi de invenţiune străină, deşi în realitate sunt — împrumutate dela noi!

N'ar fi însă cu putinţă să facem şi noi aşa ceva, să ne conservăm ce este al nostru, să-l perfecţionăm şi să ne prezentăm noi ca cei-ce dau şi ei din al lor ceva pentru perfecţionarea producţiei celei mari?

Fotografia de amator a cucerit în timpul din urmă atât de mult teren, încât de sigur se află şi între noi unul sau altul, care a făcut progrese în această indeletnicire folositoare şi distractivă, şi fără multe pregătiri şi fără multe spese, modelele cele mai frumoase s'ar putea fotografia pe această cale. Neaflându-se vr'un fotograf-amator, un fotograf de profesiune se poate angaja, cu spese nu prea exagerate, pentru a face fotografiile necesare, şi astfel am ajunge încetul cu încetul să ne compunem un frumos, bogat, interesant, instructiv şi original album de lucruri din industria de casă românească. Unul din profesorii nostri de desemn s'ar însărcina cu arangierea şi complectarea lui artistică şi astfel am dobândi o lucrare de o înaltă valoare şi naţională, şi artistică, şi industrială.

Un particular slovac, care 'şi-a făcut oare-care avere în America, a executat o lucrare laudabilă prin scoaterea unui prea frumos şi prea interesant album de lucruri de mână femeieşti slovace.

Nu s'ar putea oare afla şi între români vre-un om cu dare de mână şi cu tragere de inimă pentru o astfel de întreprindere?

Dar' ce să umblăm după particulari, nu sunt aci zeloasele noastre Reuniuni de femei?

N'ar putea una din ele, sau toate împreună, se execute această lucrare aparţinătoare în mod eminent de sfera lor de activitate? Un capital de câteva sute de floreni, consacrat acestui scop, n'ar fi lucru mare, şi întreprinderea n'ar fi o investiţiune de capital, care ar aduce nu numai nepreţuite roade din punct de vedere moral şi naţional, ci ar fi rentabilă şi din punct de vedere material!

(Va urma).

Profesorul francez E. Cramausse
la Orăştie.

De vre-o lună de zile petrece printre Români din Bănat, Ungaria şi acum din Transilvania, profesorul francez *Edmond Cramausse*, în scop de a face studii etnografice asupra poporului român.

Lăsăm să urmeze, după «Foaia Diecesană» din Caransebes, unele date despre preţiosul oaspe.

Dl Cramausse e profesor de şcoală normală superioară (în care se pregătesc profesorii de gimnasil şi licee) în Franca. Condus

de o deosebită iubire pentru Români, d-sa nainte cu 2 ani 'şi-a luat concediu pe trei ani din patria sa şi s'a dus la Bucureşti, unde a stat ca profesor de limba grecească şi franceză la şcoala normală superioară. În timpul acesta a învăţat foarte bine româneşte şi acum îşi urmează studiul asupra Românilor din ţerile coroanei ungare, din punct de vedere etnografic.

Trecând pe la Târgu-Jiu din România în Bănat, la *Caransebeş* a sosit în 23 Iulie n. şi a cercetat Caransebeşul şi giurul, vre-o 12 localităţi, în mai multe zile. Redactorul «Foi Diecesane», dl *Dr. P. Barbu*, l-a însoţit în călătorie servindu-i cu lămuriri şi date.

A mers apoi la *Lugoş*, unde harnicii români Lugoieni, în frunte cu dl *Coriolan Bredicean*, l-au primit bine şi au dat şi un banchet în onoarea dînsului.

A trecut la *Arad*, cercetând şi aci localitatea şi ce a fost de văzut din giur.

Ear' de acolo a venit la *Orăştie*, unde, a stat Joi nainte de amiază, luându-şi, în societatea d-lor *Dr. St. Erdélyi*, *Dr. S. Moldovan* şi *I. Moţa*, informaţiuni despre starea etnografică a populaţiunii oraşului şi a giurului ear' după amiază, condus de d-nii *Dr. S. Moldovan* şi *L. Bercian* în comuna Romos, interesantă din punct de vedere etnografic.

Azi, Vineri, cu trenul de dimineaţă, distinsul profesor Cramausse a plecat însoţit de dl Ioan Moţa, la Deva, spre a trece pe la Şoimuş, prin comunele *Bârsău* şi *Săcăreţ*, interesante din punct de vedere etnografic şi etnic, şi de aci peste dealuri spre *Zlatna*, de unde va cerceta *Ţara-Moşilor: Abrudul, Câmpenii*, etc., şi întorcându-se la *Alba-Iulia*, de unde la *Blaj*, *Cluj*, *Oradea-mare*, etc.

Profesorul Cramausse îşi face notiţe care pot să-i serve ca date la studiul seu şi din punctul seu de vedere, studiază şi tipul şi portul poporului, pentru care scop are cu d-sa un aparat fotografic cu care fotografiază aceea ce-i convine ca îmbogăţire de material ori ca document.

Va tipări la urmă un memoriu asupra călătoriei printre Români, descriindu-i din multe puncte de vedere.

Ştiri politice.

În *Spania* şi *Portugalia* mai ales după îndelungile războaie purtate cu insulele Filipine şi Cuba, domneşte o miserie mare peste tot locul. Poporaţia e foarte nemulţumită şi nemulţumirea ei o folosesc acum anumite cercuri pentru a o aşiţa în contra stărilor de lucruri de acum în conducerea acelor state. Republicanii anume, vor alungarea de pe tron a familiilor domnitoare şi *împreunarea Portugaliei cu Spania într'un singur stat*, şi aşa fiind popoarele surori şi mult avisate unul la altul. Ca mâne va izbucni *deja revoluţia*, un rău a cărui urmări, între stările mizere de acum, nu se pot calcula.

*

Regele *Greciei*, după-cum se zvoneşte, are să se despartă de tronul ţerii sale nenorocite. Puterile europene au hotărât ca finanţele (chivernisirea averii) Greciei să fie puse sub controlă (supraveghere) europeană. Asta ar însemna a-i lua neatîrnarea de a-şi chivernisi averea, o punere sub tutorat a statului grec. De aceea Regele George a avisat puterile, că făcând acest lucru, el va fi silit să abzică. Ear' puterile n'or să se dee napoi dela hotărîrea lor, şi el va trebui să plece.

Să și spune că pleacă, deocamdată numai pentru «a petrece vara», cu toată familia în Germania, unde poate n-o să i-se mai gate «vara»...

Principele Bulgariei a făcut Joi visita de care era vorbă, Maestății Sale Regelui Carol I. la Sinaia. Vizitei nu i-se dă însă vre-o însemnătate politică și cele mai multe cercuri sunt aplicate a o socoti ca un act curat de bunăcuviință între domnitorii vecini.

Părechea regală română, îndată după primirea vizitei principelui bulgar, pleacă, în zilele acestea, la Ischl unde petrece vara M. S. Monarchul nostru.

Pentru primirea la Ischl a Domnitorilor români, s'au făcut mari pregătiri. În onoarea Lor Împăratul va arangea mai multe sărbări și va da un prânz de gală. La primirea și în timpul petrecerii Regelui României la Ischl, se vor afla mai mulți membri din familia domnitoare a monarhiei noastre, precum: archiducesele Maria Teresia și Maria Valeria, archiducii Francisc Salvator și Otto; ear' ministrul de externe, contele Goluchowski, care acum petrece în Franța, cu acest privilegiu își va întrerupe petrecerea acolo, și va pleca la Ischl, pentru-ca să fie de față la primirea Regelui și Reginei României.

Usură ne mai pomenită.

— 600% ! —

Hărău, Iulie 1897.

În comuna Hărău se află un Jidan, ce răspunde la numele Preisich Gáspár, venit aici de vre-o 18 ani, și care s'a îmbogățit, prin cele mai cutezate apucături, de pe spatele destul de amăritului nostru popor.

Mai zilele trecute datu-mi-a fost să aud, cum dela niște oameni s'ermani, pentru o sumă de 10 fl. dați împrumut, le-a cerut drept *interes, până la culesul prunelor, după fiecare 10 fl. câte cinci ferdele de câte 50 lire de prune!*

Prunele pe aici se plătesc de regulă cu un floren măsura de 50 lire; ear' acum când și așa se află foarte puține, sigur vor avea preț și mai mare!

Eată dar', cum unui Jidan fără inimă, nu-i e destul că i-a luat poporului așa zicând mămăliga de pe masă, l'a supt până la os, în decurs de aproape două decenii, dar' vine acum și pentru un capital de 10 fl. îi cere *din Iulie până la sfârșitul lui August*, când se culeg prunele, *așadar' pe o lună interes 5 fl. Asta e egal cu 50% pe lună, 600% pe an!*

Și durere, poporul nostru ia, primește și așa! Și nu numai cel de aici; ci fără deose-

bire de naționalitate toți, cu tot așa de mari interese, din întreg giurul!

Oare ce zice «legea de interese»? Ertat e așa ceva? Oare ertatu-i-e acestui om, membru al congregației comitatense, să fie așa de cumplit usurar?

Autoritățile chemate, ar trebui să pornească cercetare contra acestui om, căci s'ar încredința despre adevăr. «Cassa» lui e tescuită de «cambii», căci «cambii», cele mai primejdioase obligațiuni, ia dela popor, și cambiile sună asupra alor astfel de datorii.

Iuliu V. Ioanovici.

Prin crutare la bunăstare!

Merisor, August 1897.

Ingrijat de soarta bietului popor românesc muncitor fără de carte, fără de experiență, mă lovește dörul să scriu! și ce să scriu? să scriu ceva despre câștigul sudorii lui.

Prea bine se știe, că poporul dela țară se ocupă mai mult cu economia câmpului, după care trăește, toamna abia apucă să sosească culesul, ca să vinză din bucatele adunate, ca să-și plătească darea și alte necazuri, dar' ce folos de truda lui cruntă, dacă el își vinde toamna bucatele mai pe nimica — jidanilor, ori altor străini, cari apoi primăvara știu scoate frumoase interese tot dela el?

Până când tot așa? Până când se stăm tot cu gurile căscate, așteptând ca cineva să ne ferească? E timpul ca tot Românul cu durere cătră neamul său, să sară în ajutorul țărânimii ca și pe această cale să-l luminăm!

1. Deșteptarea poporului pe această cale se poate face în mai multe feluri: Poporul să se lumineze prin cărțurarii cari trăesc în mijlocul lui, că, decât să-și vindă toamna lesne roada câmpului, mai bine să se împrumute la băncile românești pentru banii de trebuință pe o jumătate an, dar' numai de o sumă ce i-e neapărat de lipsă, și să-și îplinească necazurile, și numai primăvara când bucatele sunt totdeauna mai scumpe, atunci să le vindă, va putea așa plăti capitalul, interesele, și să va pomeni și cu câștig. Ear' fi câștigul de cel puțin 20 cr. de măsură, ceea-ce ar face la 50 măsuri vre-o 10 fl. N'ar fi buni apoi aceștia în punga Românului decât într'a străinului? Apoi cei 5, 10 fl. înmulțiți cu numărul familiilor unui sat, ori a tuturor satelor, câtă sumedenie de bani face, care dacă nu-i știm noi cruța trec în mână străină! Și cată de ce străinul se îmbogățește, eară Românul dă napoi!

2. S'ar putea, că dacă poporul nu se poate dintr'odată să se conducă la astfel de crutări, atunci preotul ori învățătorul să adune bucatele de vinzare din comuna sa, și dacă nu au îndată bani, să deștepte pe vre-o gazdă

mai bună, în tovarășie, 5—10 inși, să facă cumpărarea, ori să împrumute el dela vre-o bancă, și totuși să nu lase câștigul din mână! Astfel economisând, pe nesimțite ne-am pomeni în 5—10 ani cu câte 5—10 familii, în fiecare comună ajunse la averi însemnate cu ajutorul căroră apoi s'ar putea începe și alte negoțuri, și așa mereu mereu banii și sudoarea Românului vor rămânea ear' în punga lui, și încă în sat, de unde la vreme de lipsă s'ar putea face mari ajutoare.

Tot în ast înțeles s'ar putea face și magazine de bucate, pentru 10—20 comune de cătră tovarăși Români.

Isidor Saturn.

Poetul țărânimii.

— George Coșbuc. —

Eminentul critic C. Dobrogeanu-Gherea, a scos nu de mult de sub tipar la București al treilea (pe de iarnă făgăduiește al patrulea) volum al criticilor sale; 400 pagini; și ca și cele dintâi două volume prea vrednice a fi cetite și studiate.

Cel mai lung articol în volum e cel din urmă, asupra „Poetului țărânimii” cum îi zice Gherea lui Coșbuc. Pe 150 pagini se întinde studiul ce criticul îl consacră operei sănătoase alui Coșbuc, și îl prinde și pe critic mirarea, pentru nedreptatea pe care noi de mult o simțim că se face lui Coșbuc, că adevărat e așa de puțin răspândit în asemănare cu cât ar vrednic să fie! N'ar fi iertat să aflăm cărțurar român, din casa căruia să lipsească cele 2 volume de poezii ale lui Coșbuc! Di Gherea caută să-și talmăcească pricinile acestei arături, și își introduce studiul seu cu următoarele:

»Soarta pe carea avut-o la noi creația poetică a lui Coșbuc va face de sigur mirarea urmașilor nostri.

»Până la apariția volumului «Balade și Idile» Coșbuc parcă nici n'ar fi existat, deși avea un trecut literar de 10 ani, și scrisese deja cele mai frumoase din minunatele sale poezii.

»Coșbuc cu drept cuvânt, se plânge de această ignorare, dar' în cazul de față avem și noi justificarea noastră: el a scris și tipărit poeziile sale în Transilvania. Până la el însă și chiar după el Transilvania nu i-a dat mai nici un scriitor de talent, literatura originală de peste Munți e aproape nulă și deci avem și noi dreptul s'o ignorăm.

»Altceva e indiferența cu care a fost întâmpina volumul lui Coșbuc «Balade și Idile» apărut aici, în București. Această indiferență, de sigur e mult mai stranie. A trebuit să se stărnească scandal literar cu chestia plagiatelor, ca jurnalele și publicul cetitor să se intereseze mai de-aproape de poetul nostru. Dar' a trecut scandalul, explicația dată de Coșbuc n'a mai lăsat nici o îndoială și publicul s'a risipit, în parte poate chiar nemulțumit, că totul s'a sfârșit atât de satisfăcător pentru poet. E adevărat, acuma nimeni nu mai îndrăznește să nege marele talent al lui Coșbuc, dar' influința lui în literatura noastră, administrația de care se

bucură, e departe, foarte departe de cea pe care a meritat-o după talentul seu; o dovadă e și lipsa de entuziasm, aproape receala cu care a fost primit de publicul cetitor al doilea volum din poeziile lui «Fire de tort».

»Am arătat cu altă ocazie pricina acestei strâni indifferenți pentru un talent atât de mare. Creațiunea lui Coșbuc exprimă gândiri, sentimente, pasiuni, exprimă o viață întreagă străină nouă orășenilor; Coșbuc e un poet țeran, care redă viața țărânească, și nici măcar viața țărânimii române de aici, ci a țărânimii de dincolo (din Ardeal), viața care ne e și mai străină. Până chiar și titlul volumului trebuie să lovească neplăcut pe cetitorul nostru «blazat», «pesimist», «rafinat».

»In loc de «file rupte», «lacrimi și suspine», «foi veștede», se cetești «balade și idile»! Și chiar în mintea cetitorilor mai inteligenți trebuie să se nască gânduri defavorabile. Adevărat de balade și idile ne arde nouă acum? Idila e o formă atât de compromisă pentru vremea noastră! Idile: — zugrăvirea amorurilor naive neturburate, ferice; păstori și păstorițe de carnaval, cari își spun dragostea după un anumit calapod! Dar' balada! O formă literară care aparține deja trecutului și prin care poporul superstițios își umple lumea de o viață mai pe sus de fire! Idile și balade! Când viața e așa de zbuciumată, când inima omului modern e roasă de atâtea mii de doruri potrivnice, când cugetul e muncit de atâtea întrebări nedeslegate, când e atâtea miserie și suferință, când societățile moderne stau înaintea rezolvirii celor mai formidabile probleme sociale, cari s'au impus vre-odată omenirii — se ne delectăm cu idile și balade?

»Dar' nici viața străină nouă, pe care o redă Coșbuc, nici forma în care e îmbrăcată nu explică încă faptul, că admirabilul nostru poet e așa de puțin prețuit.

»Se înțelege, viața zugrăvită de Coșbuc e străină societății noastre culte «orășenești», dar, e așa de adevărat și de frumos zugrăvită.

»In idile nu sînt doar' resfrante sentimentele convenționale, ci adevăratele sentimente omenești; ear' în admirabilele balade resare câte odată însuși sufletul poporului, în cele mai intime ale sale credințe, sentimente, aspirațiuni — și e poporul din care facem doar' parte!

»Una din pricinile, deci, că un talent atât de mare e prețuit așa de puțin e, între altele, de sigur și lipsa de cultură literară în țară la noi».

Și la noi! trebuie să exclamăm cu durere la rëndul nostru noi! Căci de ar fi altfel, cel puțin aici în Ardeal, la poporul al cărui suflet cu toate ale sale frumsețe îi redă Coșbuc, și care ca atare ne recunoaștem în poeziile lui si simțim o plăcere senină, gidilitoare chiar, cetindu-le, ar trebui să le cetim mai mult acel admirabile fotografii ale sufletelor frumoase dintre noi. La noi opera lui nu e neînțeleasă. N'am auzit încă cărțurar care cetindu-i vre-o poezie să spună că-i e străină lumea din care pare ruptă acea poezie, căci nu sînt între noi aproape deloc oameni cari să fi născut, crescut și trăit așa departe de popor, ca 'n București, cât să nu cunoască satul cu simplitatea lui farmecătoare, și poporul cu sufletul deschis, bun, spiritual, căci

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

De atâtea-ori.

De atâtea-ori în visuri
Ved chipul tău iubit,
Nu pot a-ți spune atunci
Cât sînt de fericit

Dar' când de dimineată
Zimbindu-mi te zăresc,
Un vis mai mândru încă
Îmi pare că trăesc.

Tratam.

Cloroformul.

Lolot e, (se numește Clementina, dar' Paul, bărbatu-seu îi zice Lolotte, pentru-că în profil seamănă cu Charlotte Corday), — Lolotte e bolnavă.

Are un buboiu la degetul cel mic, și suferă atâtea că ochii îi sînt plini de durere; frumosul ei obraz alb ca varul, și nervii, îi sînt mai zdruncinați ca ori când.

Așteptând pe doctor, că era lipsă să tae, Paul cată să liniștească pe scumpa-i jumătate.

Lolotte: Și zi, dragă, o să mă doară?

Paul: De loc, puile, de loc. Numai o tăietură cu cuțitul și totul s'a isprăvit.

Lolotte: Vail e groaznic. Tremur numai gândindu-mă. Dar' o să m'adoarmă nu-i așa?

Paul: Ce vorbești copilării. O să te doară o minută și vrei să te adoarmă? Mai mult curagiu nevastă!

Lolotte (bosumflată): Nu, nu'mi trebuie nici un curagiu. Nu pot să am curagiu. Sînt o ființă plăpândă. O femeiușcă, ce crezi, ori sînt eu ca grenadierii lui Napoleon, care nici of nu ziceau când sabia le rēteza brațul?

Paul (serios): Ascultă-mă dragă, ascultă-mă. Să nu-i cei să te adoarmă.

Lolotte (venindu-i să plângă): De ce? Te temi că doctorul o să-ți ceară mai mult?

Paul (necăjit): Oh! Lolotte!

Lolotte: Atunci se vede că îți place să mă vezi că sufer, vrei să m'auzi gemend sau tipând. Ce crud trebuie să fi!

Paul: Și poți tu spune una ca asta, când eu aș vrea, aș vrea atâtea să fiu în locul tău, să sufer eu.

Lolotte: Atunci de ce nu vrei să m'adoarmă?

Paul: Ei bine! hai să-ți spun: sînt unii căroră le strică cloroformul. Când se trezesc le e rău de nu mai pot.

Lolotte: Dar' cel puțin nu simți durerea până taie.

Paul (îndoindu-se): Ceva mai rău: s'au văzut cloroformați cari nu s'au mai deșteptat!

Lolotte: O! zici asta ca să mă sperii.

Paul: Îți jur că nu, dar' de asta nu voiu să te adoarmă. Cugetă, aș fi așa de neliniștit. Voiu fi tot timpul cu teama în suflet. Imi voiu zice mereu: Dacă draga'mi Lolotte n'o să se mai scoale, ce mă fac eu singur pe lume. Ce o să mă fac? O să-mi fac seama.

Lolotte: Oh! Te rog, te rog. Ești caraghios când îmi vorbești așa. Și pe urmă nu

stai tu aicea când m'adoarme? și dacă vei vedea că-îni face rău, n'ai să mă deștepti?

Paul: Dar' dacă n'o să mai pot.

Lolotte: Lasă, că știi tu ce să faci. Vreau ori-ce chip să m'adoarmă.

Intr'aceea s'aude sunând; doctorul intră.

Doctorul (voios): Bonjour scumpa mea bolnavă.

Lolotte: Ah! doctore, nu-i așa c'o să m'a-dormi întâiu?

Doctorul: Dacă vrei, de ce nu?

Lolotte: Da îmi făgăduiești că n'o să fie nici o primejdie.

Doctorul: Ce primejdie să fie?

Lolotte (triumfătoare cătră Paul): Ah! Vezi? Și ce-mi zice-ai tu?

Paul: Ziceam că s'au văzut nenorociri în urma cloroformizării.

Doctorul (pregătind un burete, niște rufării, cloroform): Da, asta se întîmplă une-ori; dar' numai cu bolnavii pe cari nu-i cunoaște doctorul, ori cu persoanele cari sufer de inimă. Dar' cu doamna pe care o cunosc ca pe buzunarul meu, ce zic? mai bine ca buzunarul meu...

Lolotte (roșindu-se): Oh! Doctore!

Doctorul (voios): Dar' d-ta nu te teme. Chiar ieri am mai adormit o bolnavă a mea, pe care o cunosc. (Cătră Paul): D-ta ai să îți buretele... Era și nostim ieri. Inchipuieți, era o veduvă, o rușinoasă înaintea căreia nu poți să zici o vorbă, ca să nu strige că vorbești... obraznicii. — Și numai ce a adormit, și a început dragă, să ne vorbească, să ne vorbească, și să ne povestească, de nu știai cum să-ți ascunzi obrazul de rușine!

Lolotte (mirată): Cum? vorbea tare?

Doctorul: Oh! asta se întîmplă des.

Lolotte (curioasă): Și ce zicea?

Doctorul: Nu-ți pot spune, doamnă! Se credea tinăreă și că-i singură cu draguțul ei...

Paul: Cu bărbatul ei.

Doctorul (rîzînd): Nu! Cu altul. Tocmai asta era nostim. Ei așa-i: noi doctorii aflăm multe!

Lolotte (și mai curioasă): Știa că ești numai d-ta acolo, nu-i așa.

Doctorul: Oh, să fi fost și tot orașul, că tot asta vorbea!

Doctorul (dând buretele lui Paul): Ei începem?

Lolotte (îngrozită): Mă rog, domnule doctor, mai stai. E dureroasă tăietura ce vrei să-mi faci la deget? Și ține mult?

Doctorul: Oh, nu! Mai ales că vrei să te adorm, n'o să te doară deloc.

Lolotte: Da. Dar' dacă m'oiu hotări să înfrunt durerea? Ce zici?

Doctorul: Nu te sfătuiesc. Ești nervoasă...

Paul: Pe urmă, când doctorul zice că nu-i primejdie, de ce să nu adormi?

Lolotte (hotărîta): Nu! nu! nu vreau; o să am curagiu...

Paul (mirat): Stai să vedem dragă. Ce-ți vine în minte? Acu un sfert de ceas ține-ai cu ori-ce preț să te adoarmă.

Lolotte: Da! da! dar' acum nu mai vreau.

Paul: De ce?

Lolotte: Din pricina ta. Mă tem să nu-ți vie rău, după ce-oiu adormi. Și nu voiu: țin la tine.

(Trad. »F. i.«)

Xanrof.

aproape toți câți brumă ne putem numi »inteligenti«, din popor ne-am ridicat și ne ridicăm, și ca atare pricepători sîntem pentru opera poporală alui Coșbuc, și ne și place dacă ni-o pune cineva sub ochi, ori ne-o atinge urechea cu frumsețile ei, dar' încolo nu ne rupem cumpărându-o și cetindu-o.

După introducerea citată, Gherea face apoi o amănunțită cercetare a poeziilor lui Coșbuc, fiind foarte însuflețit de el, asemănându-l cu alții și aflându-l aproape pretutindeni mai presus de toți ceilalți! Pe alocurența critică răpit de frumsețile poeziilor ce analizează, devine însuși poet și are pagine încărcate de poezie, ca bună-oră acolo unde analizează »Cântecul fusului«.

Vorbind însă de viața noastră țărănească, are adesea observări false. Că, de pildă... »La țară obicinuit se însoară flăcăul nu atât pentru-că el are nevoie de nevastă, ci pentru-că părinții au nevoie de »noră«, de încă o forță muncitoare!...« etc. (pag. 261) și apoi că la țărani »trecerea vieții de fată la viață de nevastă în cel mai bun caz e trecerea la viață necăjită de gospodină și mamă, în cele mai multe și mai obicinuie cazuri, la o viață brutalizată și maltrată în familia bărbatului!...« (pag. 265).

Foarte riscat! Din contră, tocmai în viața țărănească se fac la noi cele mai multe căsătorii întemeiate pe iubirea caldă, nevoință, idilică, iubire pe care o poate observa ori-cine mai ales luând parte la jocurile țărănești în Dumineci ori sîmbători, dar' pe care numai Coșbuc și Slavici, alt literat eșit din mijlocul nostru, au știut-o și descris cu atâta farmec în marile lor opere populare. Azi nici nu se mai duc fetele așa de mult »noră« 'n casă, ci tot mai dese sînt cazurile în cari noii căsătorii se duc de locuiesc în casă nouă, deosebiți de părinți; e fata »noră«, dar' nu mai »noră 'n casă«, și feciorul »ginere«, dar' nu »ginere în casă«. Dacă așa ar fi cum dl Gherea se esprimă despre poporul nostru, atunci toată opera lui Coșbuc ar fi un fals, o închipuire, o descriere a unei lumi neexistente, ceea-ce noi însă tăgăduim cu tărie: tot, până la un cuvînt, e adevărat și întocmai e poporul nostru, precum în poeziile sale îl zugrăvește poetul.

Că sînt și casuri ca cele circumscrise în citatele de mai sus, cine s'o tragă la îndoială? dar' nu-i mai puțin adevărat, că totuși cele mai multe casuri de căsnicie fericită, tîgnită, țără »brutalizări« și »maltratări«, le aflăm tocmai în satele noastre, în popor, unde nu-i atîta rafinărie, cochetărie, și unde nici femei nici bărbatul, muncii, n'au atîta timp să se gîndească la câte rele și vicisitudini, — cu mult mai multe ca la »clasa cultă«.

Mai sînt apoi lucruri pe cari dl Gherea nu le înțelege, d. e. vorba cu »încrêst în grindă«. Vînd se tîlmăcescă admirabila poezie »La oglindă«, dînsul zice că fetița, »o fată tîneră și frumoasă, folosindu-se de lipsa masei de acasă, încrêstează în grindă oglinda și așa utându-se năntea ei, etc. (pag. 248).

Absolut fals. Alta e povestea vorbeii. Poporul zice vorba asta atunci cînd mult a așteptat el după un dor oare-care al seu să se îplinească și nu i-s'a împlinit, ori mai ales cînd multe dorințe a avut și una după alta i-s'au zădărnicit, și de-odată una i-se îplinește. Atunci el zice: »trebuie să încrêst în grindă (adeacă să facă un semn), că mi s'a împlinit și mie asta«. Așa și fetița lui Coșbuc. Multe Dumineci și sîmbători și zile o fi așteptat ea ca doară doară să ducă mamă-sa de-acasă, să rămână ea singură cu hainele cele nouă, ca pe tîrîș să le îmbrace să vadă cum o fi ea cînd o fi »nevastă«, precum se vede c'a glumit cineva cu dînsa, că adeacă hainele acelea i le dă numai cînd o fi »nevastă«, — ear' totdeauna mama nu s'a dus de-acasă. Acum odată însă s'a dus. De aceea: »Azi am să încrêst în grindă« (că mi s'a împlinit dorința veche)... »Jos acum din cuiu oglindă (se te așez pe masă ori în fereastră că așa sus nu ajung!...) Mama-i dusă în sat, cu dorul azi e singur pușorul (adeacă pușorul de fată, ea însăși) etc.

Așa e a se înțelege începutul acelei poezii. Abstragînd însă dela aceste neînțelegeri și neexactități, dl Gherea analizează foarte frumos opera lui Coșbuc și o arată în toată măreția ei.

Cetitorii noștri bine vor face, dacă se vor strădui să cunoască până la una, cumpărându-le, poeziile din cele două volume ale seninului poet.

Prier.

CORRESPONDENȚĂ

Benic, Iulie 1897.

Onotată Redacțiune,

Însuflețitor e cînd vedem poporul nostru întrunit anumite dați, pentru a-și arăta simțămintele sale de plăcere, de a-și sîrba anumite zile prețioase pentru el.

Un astfel de prilegiu plăcut am văzut în comuna Cetea, în 25 Iulie cu ocaziunea sfințirii

școalei. Intr'adevăr era mișcător, cînd des de dimineață soseau oaspeți din toate părțile, bătrîni, tineri, inteligenți și țărani, pentru de a fi față la un lucru însemnat pentru cultura poporului.

După terminarea sfinței slujbe D-zești a urmat sfințirea școalei, prin comisarul protopopesc, preotul Eremie Iliescu, și parochul local Ioan Frîncu, ear' cântările executate într'un mod deosebit, din partea mai multor destoinici teologi absolvenți. La urmă s'au ținut și cuvîntări din partea dlui E. Iliescu și a parochului I. Frîncu, bine simțite și cu mult foc predate.

În numele poporului foarte frumos a vorbit țărănul Simion Truța.

După sfințire a urmat banchet. În sunetul plăcut al muzicii a decurs cu mare însuflețire banchetul, la care au ținut vorbiri la locul lor: Com. protop. E. Iliescu închinînd pentru E. Sa Archiepiscopul Miron, părintele I. Frîncu pentru fostul protopop al tractului, azi asesor consistorial Nicolau Ivan.

În mijlocul veseliei de obște, a sosit aci și dl Dr. V. Bologa. În momentul acesta se ridică dl Hențescu, prot. pens. și rostește o vorbire în care arată însemnătatea cea mare ce o are biserica și școala pentru o națiune; la urmă mulțumește inteligenții din loc pentru hărnicia și tactul cu care au condus munca cea grea până la fine.

Foarte nimerit a vorbit dl Dr. V. Bologa despre frunțașii din comuna Cetea, îndemnându-i să meargă pe calea apucată căci isbînda va fi sigură! — Au mai vorbit și alții în numele tinerimei.

Nu voi trece cu vederea a aduce mulțumiri doamnelor Maria Frîncu și Anica Sava, pentru bunele pregătiri ale banchetului.

Pe la orele 3 p. m. sala de banchet a început a se goli, și a se preface în sală de joc. Oaspeții veneau neîncetat, deși timpul a fost nefavorabil. Sala era plină, era plăcere să privești tinerile părechi de jucători.

În pauză s'au jucat cu multă dibăcie jocurile naționale de mai mulți tineri costumați, după pauză ear' a decurs petrecerea până în zori de zi.

Sînt vrednici de laudă aceia, cari știu folosi astfel de ocaziuni. Eu din parte-mi îndemn și locuitorii altor comune de a lua pildă dela bravii Cetenii și de a folosi bine astfel de prilejuri pentru înaintarea culturală a poporului.

Cosor.

Palat în mare!..

Nu sînt mai mult povești!..

În ziua de azi lumea nu voește să mai creadă că e ceva peste putință! Arată că nu numai zinele mării pot »-și aibă palaturile lor în mare; de ce se nu fie cu putință și celorlalți muritori, se înțelege dacă au bani mulți, ce le e zinelor cu putință?

Din America, alt undeva nici nu se putea, un milionar 'și-a edificat un admirabil palat în fundul mării, adeacă în fundul unui lac.

Avînd el întinderi mari de pămînt, a isbutit a goli tot cuprinsul unui lac foarte mare și în partea cea mai afundă a zidit palatul.

După-ce 'l-a gîtat de tot, a dat earăși drumul apei, ear' valurile ei s'au îmbinat preste palatul acestui zău marin.

În aceasta vilă submarină se află: sală de fumat, refectoriu și chilii lacheului.

Proprietarul se bucură mult de aceasta nouă avere a sa, în giurul căreia peștii și alte animale de mare, îngelate prin lumina electrică, se adună, dînd proprietarului o priveliște interesantă.

Se bucură însă proprietarul și de aceea, că prin această idee realizată, i-a întrecut pe toți ceilalți muritori!..

NOUTĂȚI

Congresul național bisericesc al Românilor gr.-or. din Transilvania și Ungaria va fi conchemat pe ziua de 1/13 Octomvrie. M. S. Monarchul a luat preagrății la cunoștință, înștiințarea ce I. P. S. părintele Metropolit Miron Romanul dela Sibiu i-a făcut-o, că pe atunci va convoca congresul.

Dr. Kremnitz — mort! Azi sîptemîna, Sîmbătă în 19/31 Iulie a. c., o știre din cele mai neașteptate a zguduit Sinaia și România întreagă: Dr. Kremnitz, unul din cei trei medici cari au îngrijit și scăpat de moarte pe Principele Ferdinand, a murit pe neașteptate! Fusese întreg și sănătos. Eșise cu trăsura prin oraș. Pe la 11 ore, intrînd la Principele Ferdinand, după o scurtă convorbire, Principele bagă de seamă o schimbare neobicinuită pe figura doctorului și-l întreabă dacă nu se simte cumva rău?

— Puțină amețală, Alteță; de aceea îmi veți da voe să mă retrag pentru câteva clipite... — Cum nu, doctore: poltim!

Și Dr. Kremnitz intră în camera medicilor, unde se așeză pe canapea și ceru o cafea cu lapte; îi fu adusă.

După 20 minute, servitorul intră la Dr. Kremnitz. Mișcându-l puțin, ca să-l deștepte din somn, vîzu că nu răspunde; îl zgudue, dar' în zadar. Atunci se vesti M. S. Regelui. Nimînu nu-i venea să creadă! Dr. Kremnitz zîsesse ultimele cuvinte, și retrăgîndu-se din camera princiară, se retrăsese și din viață! Un morb de inimă se ține că i-a curmat firul vieții. Era un doctor învățat și iubit și bun cu bolnavii. Toată țara s'a zguduit de vestea tristei întîmplări.

O boală tristă. Nietzsche, unul dintre cei mai însemnați bărbați de litere din Germania, estetician, a ajuns azi zile de compătimit. El s'a făcut vestit în lumea literară germăna prin scrieri foarte însemnate, între cari cea mai nouă asupra femeii. Azi însă mintea mare a învățatului e acoperită de un vîl trist, de un nor ce o întunecă și pe el îl face o figură de jale. Sufere de înmuierare de creri, așa că azi e un neputincios în înțelesul cel mai trist al cuvîntului. De curînd, el a fost dus la Weimar. Durmea cînd l'au pus în trăsura. În Weimar i-au gătit locuință într'o vilă frumoasă, în mijlocul unui loc admirabil. Aci poate își va și sfîrși nenorocitul rest al vieții. El stă aproape nemișcat în odaia sa, cu fața întunecată, cu capul plecat pe pept. Numai atunci se neli-niștește, cînd îi vine din stradă larmă de copii. Atunci grijitoarea îl împacă cu aceea că începe să-i cetească. Bolnavul urmărește cu față luătoare aminte cetirea, dar' nu înțelege nimic din ea, crerul lui nu mai prinde, nu mai funcționează, e muiat de tot, nu mai are putere. Altfel de pe înfățișarea din afară nu s'ar vedea că e bolnav, numai mișcările acelea spăriate, nervoase, o arată aceasta. —

Cununie. Eugenia M. Mircea și Patriciu Pentea își vor sîrba cununia, Duminecă în 27 Iulie st. v. a. c. la 11 ore a. m., în biserica gr.-or. din Cața. Dorim fericire!

Post vacant de notar e în Lăpușnic. Venit fix peste 600 fl. E scris concurs până la 19 August. A se adresa rugărilor fislogă-birului în Ilia.

Ploile cele mari bîntue acum prin Rusia. Din Petersburg se telegrafiază, că la Kertsch au fost eșiri mari de ape. Orașelul a fost înecat; 150 de oameni și-au găsit moartea în apă și abia 16 trupuri moarte au putut fi scoase, celelalte au fost duse de apă în mare! În Germania același lucru. Din Silesia vine știrea, că pagubele apelor în acel ținut trec peste mai multe milioane. Pimăria din Loebtan s'a surpat în valuri.

Taxa pe scrisori mică! De o interesantă invenție e vorbă. Să se facă pe viitor ca o covertă de epistolă pe care se fie tipărită și marca de 5 cr. să se vîndă cu 1 cr. numai! Taina ieftinătății stă în aceea, că pe marginile covertei vor fi tipărite anunțuri (reclame), cari vor aduce ele mai mult venit chiar decît din crucerii cei 5 de scrisoare! De s'o pune în lucrare, mari vor fi foloasele acestei invenții.

Pricepere și pricepere. Să știe că Anglia e una din modelele de țeri în cari libertatea adevărată pentru cetățeni este în patria sa. Următoarea întîmplare poate sluji de pildă cum acolo se face dreptate. Într'un teatru, în vremea sîrbărilor iubileului Reginei, se cânta tocmai himnul sîrbătorec întru onoarea Reginei. Ascultătorii în semn de stimă s'au ridicat însuflețiți toți în picioare, afară de unul, care a rămas sezînd în scaunul seu și cu pălăria pe cap. Vecinul seu tre s'a »scandalisat« de asta, că vezi Doamne, asta e batjocură la adresa Maiestății Sale a Reginei, e fărădelegea prescrisă în legi ca, »lesa maestatis«, vătămarea Maestății, și el s'o simțit chemat a disciplina numai decît pe »păcătoșul« vătămător: i-a lovit pălăria din cap cu pumnul de i-a sărit cît colo! S'a iscat o încăierare scandaloaasă între ei, că a trebuit să întrevie poliția să-i pună capăt. Ca mîne-zi cazul s'a arătat la judecată. În ori-care alte state ale Europei, judecătorii ar fi dat drept celui ce »s'a scandalisat« și pedepseau și ei pe necredinciosul »vătămător« al Maestății regale, — judecătorii englezi însă au judecat astfel: ei n'au pedepsit pe cel-ce a stat cu pălăria în cap ci pe vecinul seu care voia să facă cu sila pe un om liniștit, să se »însuflețească« de un lucru pentru care el nu simția nici un îndemn în sufletul seu de a se însufleși!

Să 'nvețe fetele pian? Eată o întrebare pe care a împlătit-o de curînd marele ziar »Temps« din Paris. Un cetitor al seu, dl de Vial, neînțelegîndu-se cu doamnă-sa, că se învețe tînera d-soară Vial pian ori ba, că doamna zicea că da, domnul că nu, — s'a adresat redacției să pună întrebarea în public. A pus-o, și cum »Temps« e foarte răspîndit, a primit grozăvenie de răspunsuri dela amicii și mai ales dela inimiile instrumentului musi-

cal. Acum publică răspunsurile. Eată câteva frînturi din acele răspunsuri.

Unul zice: Dl Vial ar face bine să se-și dea fata după un indusvare, care s'o bată câte-odată, că tot ar face mai puțină larmă și mai puțin supărătoare, ca atunci cînd cîntă la pian!.. Eu îi sînt vecin și știu ce vorbesc.

Altul zice: Este un instrument musical, care e mai puțin sgomotos, dar' mai folositor ca pianul și și mai ieftin: mașina de fert! Asta se i-o cumpere dl Vial ficeii sale.

— Să învețe numai a cînta la pian, zice al treilea, că viitorul său soț va fi răpit cînd îi va cînta piesele favorite, mai plăcute lui.

Un sceptic scrie: Nu-și va găsi bărbat, de va cînta la pian.

Un altul, poate mai ocoș ca toți, zice: Întrebarea că se învețe ori nu, e cu totul indiferentă! Indată-ce o femeie ce știe cînta la pian, să mărită, cel mai grabnic lucru al ei e, să-și închidă pentru totdeauna pianul, ori, cel mult, să-și țină în el borcanele cu dulceață!..

Convocare.

Membri »Despărțimentului VIII.« (Deva) al »Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român«, precum și toți aceia, cari poartă la inimă mărșul scop al Asociațiunii noastre, prin aceasta se învîta la adunarea generală a despărțimentului, ce se va ținea în opidul Dobra, la 10/22 August, Duminecă la 10 ore a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea ședinței prin directorul despărțimentului.
2. Raportul actuarului despre activitatea subcomitetului dela ultima adunare generală.
3. Raportul casarului despre starea cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor noi și incassarea taxelor restante.
5. Alegerea unei comisiuni pentru controlarea raportului prezentat de actuar, și a socoților date de casar.
6. Cetirea disertațiilor insinuate cu 24 ore mai nainte la directorul despărțimentului.
7. Desbateri asupra propunerilor insinuate conform regulamentului.
8. Raportul comisiunilor exmise.
9. Alegerea a doi delegați, pentru adunarea generală a Asociațiunii, ce se va ținea est an la Mediaș.
10. Statorirea locului, pentru ținerea adunării generale pe anul viitor.
11. Dispozițiuni pentru verificarea protocolului.

Deva, la 12/24 Iulie 1897.

Dionisiu Ardelean, F. Hosszu-Longin, actuar, director.

AMICIȚIE — DISTRAȚIE

Vrăjitoarei din Zarand. O nu fi așa întristată, doar ești tîneră și fată! A lega dragoste însemnă a-ți cerca norocul. Aruncă numai mreața în ori-ce parte și fi sigură de succes, căci ești măiestră vrăjitoare... Eu din momentul cînd am făcut prima declarație, m' am văzut plecat pe drumul cătră... Monte-Carlo. Acuma sînt acolo și nu cred că mă voi mai întoarce!.. Tri-la.

Mi-Ro! La capet de sat-oraș, un izlaz prea dragălaș. În izlaz se joacă două căprioare, vesele din fire ca o zi cu soare. Una e micuță, alta e înaltă, prima 'mi draguță, a doua... surată. Cînd regina nopții își ocupă tronul, și pe voi drăguțe nu vî prinde somnul; în acele clipe de vii suferinți, spunceți voi șirete la cine gîndiți? Sborul gîndurilor mele de cînd am lăsat Zarandul, necurmat atinge... Bradul. Multe, multe sal(ț)utări! Cer-Sin.

»Viorel«, »Sandu«, Mili, »ochi albaștrii« & Comp. Salutări ridicate la pătrat! Am primit »avis«-ul. Va suna telegraful. Una mă neli-niștește: ce e cu »pes-simistul«? de ce nu 'mi-ați scris? Eu plec »departe, departe de tot«... Salutări cu simpatii...

Petruțan-Lonean I.

Lui Nemo... Da! ești cel mai fericit om al globului pămîntean! Te invidiez. Ști de ce? Pentru-că tot câștigi la »procese« la toate instanțele. Dar' mie ce »proces« și ce »instanță« îmi v-a mai rămănea dacă tu le vei câștiga pe toate? Cât de încet trece vremea!.. tot aștept... Cum simți clipele timpului!.. Le numeri și ascultându-ți inima cum bate îți vine să strigi: »mai iute, mai iute, timp adormit și nesimțitor...« Sînt obosit... Deprecerna.

FEL DE FEL

Oleiu de pîr.

Niculiță: Mamă dragă, oleiu de uns pîrului e în sticluta asta?

Mama: Nu dragă Nicule, acolo e gummi arabic, cu de care să lipește.

Nicu (întristat): De aceea dară nu vrea să mi-să mai desfacă mie pălăria din cap!..

POSTA REDACȚIEI.

Dlul I. B. în V-mare. De aici țî se trimite regulat și ai plătit până la sfîrșitul anului de față.

Dlul S. P. în B. Ne pare rău că așa tîrziu vii cu ideea. E drept că era foarte bine, ca tipăritu-le în foaie cu o cale să le tipărim toate regulamentele și în broșurele separate. Poate o vom și face pe viitor. De ziceai la început, o făceam. Mai mulți ochi mai multe vîd.

Dlul S. S. în P. Încercări încă neisbutite. Dar' nu discurgă. Se poate ca mai tîrziu, încercînd mereu, să reușești a scrie bine.

D-Sale I. B. în Telnic. Nu vi s'a oprit. Pentru 1 fl. vi se cade 4 luni. Dacă doriți nici nu vi-o oprim până la finea anului.

Biblioteca teatrală.

Concurs literar.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, a inițiat sub auspiciile sale, o întreprindere literară, menită a pregăti terenul teatrului român, a cărui realizare este programul acestei societăți.

E vorba de a prevedea cu material literar acea mulțime de diletanți români, cari în toate unghiurile țării luptă pentru dezvoltarea gustului dramatic și sînt atît de lipsiți de piese ușoare potrivite trebuințelor noastre modeste.

Acestei trebuințe voește să-i corespundă „Biblioteca teatrală”, care sub auspiciile societății pentru fond de teatru român, va apăre în editura librăriei Nicolae I. Ciurcu din Brașov.

„Biblioteca teatrală” va apăre în broșuri format 8° de câte 3—6 coale de tipar cicero, și va cuprinde numai piese teatrale. Piese vor fi traduceri, localisări sau originale, și se vor alege de ocamdată cu deosebită ținare în vedere a trebuințelor diletanților, mai mult piese ușoare de 1, 2 sau 3 acte, de ori-ce natură.

Pentru asigurarea stocului necesar de piese, fără de cari nu am dori se începem editura, comitetul societății excrie concurs literar.

Condițiuni de concurs.

1. Să deschide concurs, fără termin fix, pentru piese teatrale traduse, localisate sau originale, de 1, 2 sau cel mult 3 acte, menite a fi edate în „Biblioteca teatrală” a societății pentru fond de teatru român, ediția dlui Nic. I. Ciurcu, Brașov. — La concurs pot să participe și piese cari s'au tipărit deja în vre-o revistă sau vre-un ziar român, dar' nu au apărut în ediție separată.

2. Manuscrisurile au să fie scrise, (ortografia este cea fonetică obicinuită), numai pe câte o pagină a fiecărei foi și trebuie să aibă o margine albă de cel puțin 3 degete pentru eventuale corecturi. Fiecare manuscris va fi provăzută cu numele autorului, traducătorului sau localisatorului, cu arătarea exactă a adresei sale și cu 4 mărci postale curate à 5 cr. pentru speșele postale ulterioare ale societății în corespondența sa cu autorul.

3. Traducerile și localisările se vor trimite totdeauna împreună cu textul tipărit al originalului, după care s'au tradus sau localisat. Piese tipărite deja în vre-o revistă română sau ziar român trebuie să aibă indicațiunea exactă a numerilor și a anului revistei sau a ziarului, în cari au apărut.

4. Toate piesele intrate vor fi revizuite și date în recenziune la bărbai de specialitate, cari vor ave dreptul și datorința de-a face îndreptări și corecturi în toate piesele localisate și traduse. Pentru îndreptări și corecturi în textul pieselor originale, se cere autorisare specială dela autorul, fără de care piesele se vor edita sau remite așa cum s'au înaintat, fără vre-o îndreptare.

5. Pentru fiecare piesă primită de comitet (localisare sau traducere) și edată în „Biblioteca teatrală”, librăria editoare asigură autorului un honorar de 5 fl. după coala de tipar, ear' recensentului, care revizuește și întocmește piesele, tot 5 fl. după fiecare coală de tipar.

Piese originale bune vor fi honorate mai bine, dar' nu cu mai mult de 10 fl. după coala de tipar.

Autorul va mai primi câte 20 de exemplare din broșura în care i-a apărut piesa. Honorarul se va trimite prin avis postal din partea comitetului societății în timp de cel mult 15 zile după aparițiunea piesei.

Peste tot ori-ce daraveri ale autorilor în chestiunea edițiunii, a honorarului etc. au a să arangia prin biurul comitetului societății pentru fond de teatru, și nu direct prin librăria editoare.

6. Autorul a cărui piesă (fie originală, localisare sau traducere) se tipărește în biblioteca teatrală, nu are drept la nici un honorar special de reprezentare a piesei, din partea nimeni din patria noastră, cu atât mai puțin are acest drept librăria editoare.

7. Honorarele indicate aci în pct. 5 se dau după ediția I. (tiraj 1000—1500 exemplare). La o eventuală a II. ediție se va stabili și plăți honorar deosebit autorului.

8. Societatea pentru fond de teatru și librăria editoare, nu primesc nici o responsabilitate de drept civil în chestiunea drepturilor de autor și editor al originalului, după cari i-să înaintează traduceri și localisări spre editare. Toată răspunderea în aceasta privește pe traducătorul sau localisatorului piesii.

9. Manuscrisurile sînt a să înainta recomandat la adresa dlui Virgil Onițiu, director gimn., vicepresident al societății pentru fond de teatru român, în Brașov.

Brașov la 16 Maiu v. 1897.

Virgil Onițiu, Vasile Goldiș,
v.-president, secretar.

Pentru redacție responsabil: Ioachim Muntean.

„MINERVA” institut tipografic în Orăștie.

Convocare.

(242)

1—1

Membrii fondatori ai societății de credit și economii „Zarandeană”, roagă pe toți Domni cari au subscris acțiuni la aceasta societate, a se prezenta la **adunarea de constituire**, ce se va ține în *Băița la 17/29 August a. c.*

În aceasta adunare generală constituantă se va pertracta și delibera asupra următoarelor obiecte:

1. Raportul fondatorilor.
2. Constatarea subscrierii capitalului social.
3. Alegerea funcționarilor și a membrilor în direcțiune.
4. Stabilirea statutelor.
5. Alegerea comitetului de supraveghere.
6. Absolvirea fondatorilor de responsabilitate provăzută în §. 152 l. c. Totodată sînt rugați cei-ce au subscris acțiuni și n'au solvit, să binevoiască până la ziua adunării a solvi percentele prescrise în Prospectul exmis.

Băița, la 26 Iulie (7 August) 1897.

Lazar Perian,
secretar.

George Drăgan,
președinte.

(226)

O

5—

calfă de prăvălie.

Se caută o calfă tină în prăvălia de manufactură a dlui Ion Lazaroiu din Orăștie (Szászváros).

Poate intra numai decăt în condiție.

Sz. 205—1897

(240) 1—1

bvghtó

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhirrre teszi, hogy az algyógyi kir. járásbírótság 1896. évi 3116 számú végzése következtében Truka Andrei végrehajtató javára Bottean Luka s társ végrehajtást szenvedett ellen 150 frt s jár. erejéig 1896. évi november hó 20-án foganatositott kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 495 frt becsült lóvak, tulkok, sertések s. t. b. ból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kir. járásbírótság 3459—1897 sz. végzése folytán végrehajtást szenvedett lakásán Algyógyfaluban leendő eszközölésére 1897. évi augusztus hó 17. napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Szászvároson, 1897 évi július hó 26. napján.

Kónya Ferencz,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 420—1897.

(241) 1—1

bvghtó.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezenel közhirrre teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1896. évi 6629. 6631 számú végzése következtében L. Hosszu Ferencz dévai ügyvéd által képviselt «Hunedóra» előlegezési hitelszövetkezet javára Lázár Árpád guradobrai lakos ellen 172 frt és 90 frt s jár. erejéig 1896 évi szeptember hó 21-én foganatositott kielégítés végrehajtás után lefoglalt és 540 frt

becsült egy nagy kazal szénából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a marosillyei kir. jbiróság 4722—1897. számú végzése folytán 172 frt tőkekövetelés ennek 1894. évi augusztus hó 24-től járó 6% kamatai, 16 frt 10 kr per 90 frt tőke, ennek 1895. február hó 28 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 35 frt 98 krban biróilag már megállapított költségek erejéig Gura-Dobrán Lázár Árpád házánál leendő eszközölésre **1897. évi augusztus hó 21. napjának délutáni 3 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Maros-Ilyen, 1897. évi július hó 15. napján.

Hegyesy Károly,
kir. bírósági végrehajtó.

1468—1897.

(236) 3—3

Kig.

Pályázati hirdetmény.

A szászvárosi egészségügyi körben Szászváros székhelyel üresedésben levő **körorvosi** állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Az egészségügyi körhöz 24 község tartozik.

A körorvos évi javadalmazása 300 frt fizetés, mely összeg Hunyadvármegye központi pénztárából havi előleges részletekben vehető fel, ezenkívül 300 frt utazási átalány, mely összegért köteles ugy a hivatalos kiszállások, valamint az oltások alkalmával a fuvardíjat fedezni, megjegyeztetvén, hogy ezen 300 frt utiátalányt az oltások alkalmával az egyes községek fizetik ki.

Felhivom ennélfogva mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy az 1876. évi XIV t.-cz. 143 §-ában, illetve az 1883. évi I. t.-cz. 9 §-ában körülirt képesítésüket, eddigi alkalmaztatásukat, és magánéletüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket, folyó évi augusztus hó 18-ig bezárólag, annival is inkább nyujtsák be, mivel a később érkező vagy nem kellőleg felszerelt kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

A választás határnapjául folyó évi *augusztus hó 21-ikének d. e. 9 órája*, helyéül pedig a szászvárosi járási főszolgabíró hivatalos irodája tűzetik ki.

Szászvároson, 1897. július hó 21

Fodor Gyula,
főszolgabíró.

„FAGETANA”,

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚIUNI

în Facset (Banat)

acordă după depuneri spre fructificare de ori-ce sumă

6% interese

la an, solvind institutul contribuțiunea după interesele capitalisate și ridicate.

Depuneri și ridicări se pot efectui și prin postă.

(184) 11—12

Direcțiunea.

„ARDELEANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(196) 13—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5¹/₂, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
- 5) arîndează și exarîndează realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biurul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, în Iunie 1897.

Direcțiunea.

Pentru tipar responsabil Petru P. Barițiu.